

האדמו"ר מהאלמין רבי שלום יהודה גראסליט"א חיבר למעלה מאלף ספרים על כל מקצועות התורה

זוהר הצלה

חלק ד

ובו שאלות ותשובות לעם ישראל

מבואר בחז"ל גודל מצות תוכחה ומחאה וחיוב הערבות על כל אחד ואחד מישראל למחות ביד עוברי עבירה, בכל הש"ס בבלי ירושלמי מדרשים זוה"ק, ספרי הראשונים וגדולי אחרונים.

אור הזוהר 281 * אלול תשע"ג

מפעל הזוהר העולמי טל: 0527651911

על מי שלא לומד ומי שלא אומר ללמוד, טוב ליה דלא אתברי בעלמא! ונחשב לו כאילו החזיר את העולם לתהו ובהו וגורם עוני בעולם ואורך הגלות! ובתיקון ל' כתב, שהם גורמים עניות וחבר וביזה והרג ואבדון בעולם, וגורמים לרוחו של משיח שילך מהעולם ולא ישוב! (וכן איתא במס' שבת ל"ג [ע"פ הגר"א בתיקון ל]). - היוצא מכל זה שכל מי שאינו לומד את ספר זוהר הקדוש, הרי גורם לבזה הרב הרג ואבדון לעולם, ואלו עבירות שבין אדם לחבירו שאפילו יום הכיפורים אינו מכפר עליהם, (ס' איפה שלימה). ובאופן כזה אין באפשרותו לקיים עד שירצה את חבירו, מחמת שנאבדו כבר רח"ל. - וכבר יצאו גדולי ירושלים (בראשות כ"ק מרן הגר"ח זוננפלד זצ"ל) וגם הגה"צ חברי הביד"ץ של עדתנו וחתמו בקריאת קודש (תרפ"א, ותרצ"א ותשס"ב-ד) ללמוד את זוהר הקדוש על הפרשה מידי שבוע, ועל כל פנים דף אחד של זוהר ביום.

על כן אנו קוראים לכל המנהיגים, רבנים וראשי ישיבות שליט"א וראשי כוללים שכל רב וראש ישיבה ראש כולל מניד שיעור ומשפיע, שינהג ללמוד בכל יום בבית מדרשו עם כל קהילתו לפני התפילה או אחרי התפילה עמוד אחד זוהר, שלוקח רק דקה, לישועת כלל ישראל, וכן כל בחור בישיבה ואברך ככולל ילמוד לפני התפילה או אחרי התפילה עמוד אחד זוהר ביום. וכן המלמדים ילמדו עם תלמידיהם בכל יום עמוד אחד לפני התפילה כמו"ש בווה"ק (פ' וירא קיח), קרוב לימות המשיח אפלו נערים ידעו נסתרות, וז"ל בתרגום ללשון הקודש: אמר להם רבי שמעון: אין רצונו של הקדוש ברוך הוא בזה שיתגלה לעולם כל כך. וכשיהיה קרוב לימות המשיח, אפילו נערים שבעולם עתידים למצא נסתרות של החכמה ולדעת על ידו קצים וחשבונות, ובאותו הזמן יתגלה לכל.

בוא וראה מה שאמרו חז"ל בירושלמי על שלמה המלך שהיה קודש קדשים, וטעה ועבר על ציווי התורה של לא ירבה... ובגלל זה נטרד ממלכותו: (ירושלמי סנהדרין פ"ב ה"ו): תני רבי שמעון בן יוחי עלה ספר משנה תורה ונשתטח לפני הקב"ה, אמר לפניו רבון העולם, כתבת בתורתך כל דייתיקי שבטלה מקצת בטלה כולה, והרי שלמה מבקש לעקור יו"ד ממני, אמר ליה הקב"ה ואלף כיוצא בו בטילין, ודבר ממך אינו בטל, עכ"ל. ואם כן אפילו הגדולי ישראל הכי הכי גדולים אין יכולים לבטל את אחת מן התורה בין תורה שבכתב ובין תורה שבעל פה, ובווה"ק מצוה אותנו ללמוד זוהר לכל ישראל כדי שנזכה לתשובה אמיתית באהבה תשובה עילאה ונגאל ברחמים, ואם לא שומעים בקול משה רבנו, "אמר ליה הקב"ה שלמה ואלף כיוצא בו בטילין, ודבר ממך אינו בטל". בוא וראה מה דכתבו בו"ה" פ' נח שכל ענין הגאולה והתשובה תלוי על רישי בנישתא, ואם כן, צריכים כולם להורות לישראל שילמדו זוהר הקדוש, כי אנו מאמינים בני מאמינים שמשה רבנו הוא אדון כל הנביאים, ונבואתו אמת, ולא תשתנה לעולם ח"ו. ובזכות התנא האלוקי הרשב"י תעמוד לכל ישראל להושע בכל הישועות והנחמות, ובדא יפקון מן גלותא ברחמי, אכ"ר.

שאלה: למה הרב כותב באופן חמור וקיצוני כל כך, נגד כל הרבנים הגדולים והראשי ישיבות, וארגונים של מחזירי בתשובה? - **תשובה:** הזוהר בפרשת בראשית דף כ"ח: אומר שכל הת"ח שלא רוצים ללמוד זוה"ק הם הולכים נגד משה רבינו. ועיי"ש בבאור המקדש מלך.

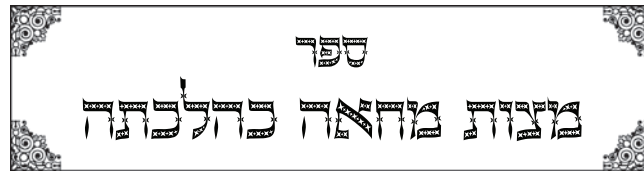
שאלה: למה הרב אומר שדווקא הם אחראים על כל האסונות והצרות? - **תשובה:** בתיקוני זוהר תיקון ל' כתוב על מי שלא רוצה שילמדו זוהר הקדוש: "אוי להם שגורמים עניות וחרב ופגז והרג ואבדון בעולם, וחרות הוא שמסתלקת היא רוח המשיח".

שאלה: למה יש בחורים שמתקלקלים? - **תשובה:** המהרח"ו כתב בהקדמה לעין חיים שמי שלא רוצה ללמוד זוה"ק עליהם אמר הפסוק: "יָבֵל הַנְּבֻעוֹת הַתְּקַלְקְלוּ" אלו הבחורים התלמידים הקטנים שרואים את מלמדיהם שאינם רוצים ללמוד זוה"ק ותורת הסוד, על כן נבעות אלו נתקלקלו וְלָבָם שָׂרֵשׁ פֹּרֶה רֹאשׁ וְלַעֲנָה וְעֵלְתָה בָּהֶם חֲלוּדַת טַיִט וְרָפָשׁ לְכַפֵּר בְּחֻקֵּי הָאֱמֶת... ואין ספק כי לא יהיה להם חלק בעולם הפא פנופך בזהר. ועוד כתב שם, כי הכל תלוי בעסק החכמה הזאת, ומניעתנו מלהתעסק בה היא גורמת אחר ועכוב בגן בית מקדשנו ותפארתנו.

שאלה: למה גזירת הגיוס באה? ומי אשם בזה? - **תשובה:** כבר לפני מאה שנה בשנת תרע"ד, תחילת מלחמת העולם הראשונה, כבר כתב המקובל האלוקי רבי יהודה פתייה זי"ע שאחרי שנתמעט לימוד זוהר והקבלה בעולם נגזרו גזירות הגיוס ועוד צרות משונות רח"ל.

שאלה: גזירת הקיצוצים הכלכליים, מי יכול להינצל ממנה? **תשובה:** בוהר הקדוש כתוב שלפני ביאת המשיח הערב רב יעשה צרות ודוחק גדול ללומדי התורה, ויקח מהם מיסים קשים, ובווה"ק ברעיא מהימנא כתוב שלומדי זוהר בהם אין ניסיון, והם נגאלים ברחמים, כי הם אהוביו של מלך מלכי המלכים הקב"ה. ובקצת פבר הרעיא מהימנא [הוא משה רבנו ע"ה] קצנה אותנו ללמוד זוהר הקדוש דנקא, כי תורת הרשב"י מאיר עד סוף הדורות, וצריך ללמוד ללא הפסק ולא לתת מנוחה לקדוש ברוך הוא עד שיגאלנו (זוהר פנחס ר"ט).

אחינו בית ישראל, עת צרה היא ליעקב, ואין לשקוט בעת הזאת, ידוע לכל שאנו נמצאים עכשיו בסוף הגלות, ורוב הסימנים שכתבו חז"ל בעקבתא דמשיחא כבר נתקיימו, וצרות רבות וגזירות קשות פוקדות את ישראל בארץ הקודש ובעולם כולו, ובפרט הגזירה הנוראה על בחורי ישראל והחניוך הטהור, עם ישראל זקוק לרחמי שמים מרובים, ומן השמים מעוררים אותנו לתשובה, ואין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים. - לכן חובה קדושה על כל אחד ואחד ללמוד פרד"ס בכל יום ויום (הארז"ל בשעה"מ), ובלמוד זוהר הקדוש יוצא ידי חובת לימוד הקבלה (כף החיים ס' קנ"ה). כי אם מחסרים את חלק הסוד הרי גורמים פיוד ח"ו בעולמות העליונים והרי לימודם פנום, וכפי שנכתב בתיקוני זוהר (תיקון מג)

פתיחה

חז"ל הפליגו מאוד בעונש מי שיש בידו למחות ואינו מוחה, עד כדי כך שהוא כאילו הוא עצמו חטא באותו עון, ונתפס ונענש על העון של הזולת באם לא מיחה בו.

דרגות המחאה תלויות לפי גודל כח ההשפעה שיש ביד המוחה, וכל שסמכותו יותר גדולה ודבריו נשמעים יותר כן הוא גודל חלקו בעוונות הזולת, ותולין בו כאילו עשאו ונתפס ונענש על יותר אנשים החוטאים. כלומר מי שיש בידו רק למחות באנשי ביתו זוקפין עליו רק עוונות אנשי ביתו, מי שיש בידו למחות באנשי חצירי זוקפין עליו עוונות של יותר אנשים דהיינו גם של אנשי חצירו, ומי שיש סיפק בידו למחות על אנשי שכונתו נתפס על אנשי שכונתו, וכן הלאה, עד שמי שבידו למחות על כל העולם נתפס על עוונות של כל אנשי העולם.

על כל פנים כל אחד ואחד מישראל נצטוו בחיוב המחאה למחות כשרואה או יודע שהזולת עובר עבירה, ואין להפטר ממנה עד שיצא ידי חובת מחאה, ואין מי שיכול לומר שמילא חובתו לקיים מצוה מחאה.

פרק א

בו יבאר מחז"ל על גודל מצות המחאה על כל אחד ואחד מישראל והחומר שבדבר, התועלת הרבה להנהיג למחות ביד עוברי עבירה בזה ובבא. לקטנו מש"ס בבלי ירושלמי מדרשים זוה"ק ספרי הראשונים וגדולי אתונם

א

מי שבידו למחות ואינו מוחה בעבירה נקראת על שמו ונענש עליה כאילו עשאו בעצמו

פרתו של ר' אלעזר בן עזריה היתה יוצאת [בשבת] ברצועה בין קרניה שלא ברצון חכמים. וחדא פרה הויא ליה? והא אמר רב ואמרי לה אמר רב יהודה אמר רב תריסר אלפי עגלי הוה מעשר רבי אלעזר בן עזריה מעדריה כל שתא ושתא? תנא לא שלו היתה, אלא של שכינתו היתה, ומתוך שלא מיחה בה נקראת על שמו. (שבת נד)

תני ר' יודא בר פזי דברדלייה אמרו לו או מוד מבינותינו או העבר רצועה בין קרניה, א"ר יוסי בי ר' בון שהיה מתריס כנגדן א"ר חנינא פ"א יצאה והשחירו שיניו מן הצומות. א"ר אידי דחוטריה אשתו הויתב ומנין שאשתו קרוי עגלהי (שופטים י"ד) לולי חרשתם בעגלתי לא מצאתם חידתי. (ירושלמי שם)

ובירושלמי שם זו"ל: תמן אמרין שכינתו היתה, ויש אדם נענש על שכינתו, [ופירש בקרבן העדה, ופריך וכי יש אדם

שהוא נענש על עונות שכנתו דכיון דקרו לה על שמו משמע שהעון תלוי בראשו]. אמר רבי קיריס דידמא ללמדך שכל מי שהוא ספיקא בידו למחות ואינו מוחה קלקלתו תלוי בו, עכ"ל. [ופירש בקרבן העדה, כאלו הוא עשה העון בעצמו לכך נקראת על שמו. עכ"ל].

ב

העונש שמקבלים על עבירות הזולת באם אין מוחים בהם, תלוי לפי גודל ההשפעה והאפשרות למחות

"רב ור' חנינא ר' יוחנן ורב חביבא מהני בכוליה סדר מועד כל כי האי זוגאד חלופי ר' יוחננה ומעיילי ר' יונתן כל שאפשר למחות באנשי ביתו ולא מיחה נתפסי על אנשי ביתו, באנשי עירו נתפס על אנשי עירו, בכל העולם נתפס על כל העולם כולו".

(שבת נד:)

ג

ראשי הגולה שהשפעתם מגיעים לכל העולם נתפסים על כל העולם מפני גודל כח השפעתם במחאה

"אמר רב פפא והני דבי ריש גלותא נתפסים על כולי עלמא. א"ר חנינא מאי דכתיב ה' במשפט יבא עם זקני עמו ושריו אם שרים חטאו זקנים מה חטאו, אלא אימא על זקנים [פי' סנהדרין] לא מיחו בשרים".

(שבת נד:)

ד

מפני מה נענשו? - שהיה בידם למחות ולא מיחו.

א"ל ר' זירא לר' סימון לוכחינהו מר להנהו דבי ריש גלותא א"ל לא מקבלי מינאי, א"ל אע"ג דלא מקבלי לוכחינהו מר, דא"ר אחא בר חנינא מעולם לא יצאה מדה טובה מפני הקב"ה וחזר בו לרעה חוץ מדבר זה" דכתיב "ויאמר ה' אליו עבור בתוך העיר וגו' והתוית תיו על מצחות האנשים הנאנחים והנאנקים" על כל התועבות הנעשות" וגו' א"ל הקב"ה לגבריאל לך ורשום על מצחן של צדיקים תיו של דיו שלא ישלטו בהם מלאכי חבלה ועל מצחם של רשעים תיו של דם כדי שישלטו בהם מלאכי חבלה. אמרה מדת הדין לפני הקב"ה רבש"ע מה נשתנו אלו מאלו א"ל הללו צדיקים גמורים והללו רשעים גמורים, אמרה לפניו רבש"ע היה **בידם למחות ולא מיחו**, א"ל גלוי וידוע לפני שאם מיחו בהם לא יקבלו מהם א"ל רבש"ע **אם לפניך גלוי להם מי גלוי והיינו דכתיבי** זקן בחור ובתולה טף ונשים תהרגו למשחית ועל כל איש אשר עליו התיו אל תגשו וממקדשי תחלו, וכתיב ויחלו באנשים הזקנים אשר לפני הבית. תנא רב יוסף אל תקרי ממקדשי אלא

- א. בכל העולם. אכל ישראל כגון במלך ונשיא שאפשר לו למחות שיראין מפניו ומקיימין דבריו:
- ב. **חוץ מדבר זה.** שנאמר במקרא זה שהוציא דבור לטובה ומפני עונש תוכחה חזר בו.
- ג. **האנשים הנאנחים והנאנקים.** אלו צדיקים.
- ד. **היינו דכתיב.** מעיקרא ועל כל איש אשר עליו התיו אל תגשו. ולבסוף וממקדשי תחלו.

א. דחוטריה. שם מקום:

ב. **אשתו הוית.** הפרה הזאת היתה של אשתו:

ג. **ומנין כו'.** פי' א"כ דשל אשתו היתה למה קאמר פרתו של ר' אלעזר ב"ע לכך משני כיון שגם אשתו נקראת עגלתו כ"ש שפרת אשתו נקראת פרתו.

ד. **האי זוגא.** ארבעתן יחד:

ה. **חלופי ר' יוחנן.** יש שמחלפין ר"י ומעיילי רבי יונתן:

ו. **נתפס.** נענש על עבירות שבידן:

יא

על זה נענשו אנשי פילגש בגבעה, אמר להן הקדוש ברוך הוא בכבודי לא מחיתם, על כבודו של בשר ודם מחיתם

בסנהדרין (דף ק"ג ע"ב): תניא ר' נתן אומר מגרב לשילה ג' מילין והיה עשן המערכה ועשן פסל מיכה מתערבין זה בזה בקשו מלאכי השרת לדחפו, אמר להן הקב"ה הניחו לו שפיתו מצויה לעוברי דרכים, ועל דבר זה נענשו אנשי פלגש בגבעה, אמר להן הקב"ה בכבודי לא מחיתם על כבודו של בשר ודם מחיתם עכ"ל.

יב

בשבועות (דף ל"ט ע"א) וז"ל: ונקה לא ינקה, כל עבירות שבתורה נפרעין ממנו, וכאן ממנו וממשפחתו, וכל עבירות שבתורה מכל העולם לא, והכתיב "וכשלו איש באחיו" איש בעון אחיו, מלמד שכל ישראל ערבים זה בזה, התם שיש בידם למחות ולא מיחו עכ"ל הגמ'.

יג

צדיק גמור שאינו מוחה הרי צדיק שאינו גמור ונענש בעון זה בגמ' ע"ז (דף ד' ע"א) אמר ר' אבא בר כהנא מאי דכתיב חלילה לך מעשות כדבר הזה להמית צדיק עם רשע, ולא והכתיב והכרתי ממך צדיק ורשע. בצדיק שאינו גמור אבל צדיק גמור לא, והכתיב וממקדשי תחלו, ותני ר' יוסף אל תקרי ממקדשי אלא ממקודשי אלו בני אדם שקיימו את התורה מאלף ועד תיו, התם נמי כיון שהיה בידם למחות ולא מיחו הוי להו כצדיקים שאינם גמורים עכ"ל.

יד

המונע מלמחות יקבל העונש

על ידי מניעת מחאה לומדים הכשרים לעשות כמעשה הרשעים (ונעשה כעין מנהג ישראל תורה) נמצא שענש עוברי עברות המחריבין על חשבון הרבנים שמונעין המחאה. (רש"י סוטה מא:)

טו

ראה מש"כ החינוך בענין חיוב המחאה

מי שבידו למחות ולא מחה נתפס על חטאו, וזה דבר ברור מדברי רבותינו גם מן הכתוב וכו' והעובר עליה ולא הוכיח בטל עשה, ועוד שהוא מכת הרשעים שעושין כן.

(חנוך מצוה רלט, ועין עוד בשל"ה תחלת ספרו)

טז

הלכה פסוקה ברמב"ם

וכל שאפשר בידו למחות ואינו מוחה הוא נתפש בעון אלו כיון שאפשר לו למחות בהם. (רמב"ם פרק ו' מהלכות דעות הלכה ז')

יז

וכן פסק הרמ"א: חייב אדם למחות בעוברי עברה וכל מי שאינו מוחה ובידו למחות נתפש באותו עון.

(רמ"א ביורה דעה סימן שלד סעיף מח)

יח

היכא דלא ברי הזיק בוודאות - חייבין למחות

במה שכתב הרמ"א ביורה דעה (של"ד בסופו) ובחשן המשפט (סימן יב) מתשובת מהר"י ויל (סימן קנ"ז) דנהגו עכשיו שלא למחות

ממקודשיי אלו בני אדם שקיימו את התורה מאלף עד תיו, ומיד והנה ששה אנשים וגו'.

(שבת נד:)

יז

מתוך שהיה לו לפנחס למחות ולא מיחה מעלה עליו הכתוב כאילו חטא

פנחס לא חטא, שנאמר ואחיה בן אחיטוב וכו', אפשר חטא בא על ידו והכתוב מייחסו, והלא כבר נאמר "יכרת ד'" וכו', אם ישראל הוא לא יהיה לו ער בחכמים ולא עונה בתלמידים, ואם כהן הוא לא יהיה לו בן מגיש מנחה, אלא ש"מ פנחס לא חטא וכו', והכתיב בני בליעל, מתוך שהיה לו לפנחס למחות לחפני ולא מיחה, מעלה עליו הכתוב מחאה כאילו חטא עכ"ל. (שבת נה:)

1

מי שיש בידו למחות ולא מיחה מעלה עליו הכתוב כאילו חטא ועונשו קשה מאוד

אמר ר' שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן כל האומר שלמה חטא אינו אלא טועה שנאמר "ולא היה לבבו שלם עם ד' אלקיו כלבב דוד אביו", כלבב אביו דוד הוא דלא הוה, מיחטא נמי לא חטא, והכתיב ויעש שלמה הרע בעיני ה'? אלא מפני שהיה לו למחות בנשיו ולא מיחה מעלה עליו הכתוב כאילו חטא, אמר רב יהודה אמר שמואל נוח לו לאותו צדיק שיהא שמש לדבר אחר ואל יכתב בו ויעש הרע בעיני ה', וכתב רש"י וז"ל שמש, לחטוב עצים ולשאוב מים בשכר לע"א, ואל יכתב בו דבר זה, ללמדך שקשה התוכחה במי שבידו למחות עכ"ל.

ז

עונש על שאין מוחין שנכסו בעלי בתים נמסרין למלכות

ד' דברים נכסי בעלי בתים נמסרין למלכות על משהי שטרות פרועים. ועל מלוי בריבית. ועל שהיה ספק בידם למחות ולא מיחו. ועל שפוסקים צדקה ברבים ואינם נותנים עכ"ל. (סוכה כט:)

יז

העונש החמור שנענשים למי שיש בידו למחות ואינו מוחה

אמר ר"י אמר רב מפני מה נענש אבנר מפני שהיה לו למחות בשאול ולא מיחה, ודרשו מקרא דכתיב "ויקונן המלך אל אבנר ויאמר הכמות נבל ימות אבנר ידך לא אסורות ורגליך לא לנחושתיים הוגשו", והכי קאמר ידך לא אסורות ורגליך לא לנחושתיים הוגשו מ"ט לא מחית, כנפול לפני בני עולה נפלת, וכתב רש"י שם וז"ל: ידך לא אסורות, אדם חשוב היית לשאול, והיה לך למחות, ולפי שלא מחית, כנפול לפני בני עולה נפלת עכ"ל. (סנהדרין כ:)

ט

וכשלו איש באחיו איש בעון אחיו מלמד שכולן ערבים זה בזה, התם שהיה בידם למחות ולא מיחו. (סנהדרין כז:)

1

אפילו על צדקיהו נאמר ויעש הרע בעיני ה', מפני שהיה בידו למחות ולא מיחה

בקש הקב"ה להחזיר את העולם כולו לתוה ובהו בשביל דורו של צדקיהו, נסתכל בצדקיהו ונתקררה דעתו, בצדקיהו נמי כתיב ויעש הרע בעיני ה', שהיה בידו למחות ולא מיחה עכ"ל.

(סנהדרין קג:)

בו ע"ז, בתחלה הי' עובדין במטמוניות הה"ד "ויאמר אלי הראית בן אדם" וגומר וכיון שלא מיחו בידם חזרו להיות עושין אחר הדלת שנאמר "אחר הדלת והמזוזה שמת זכרוןך" וכיון שלא מיחו בידן חזרו להיות עושין על הגגות שנאמר "ואת המשתחויים על הגגות לצבא השמים" וכיון שלא מיחו בידם חזרו להיות עושין בגגות שנאמר זובחים בגגות וכיון שלא מיחו בידן חזרו להיות עושין בראשי ההרים שנאמר "על ראשי ההרים יזבחו" וכיון שלא מיחו בידן חזרו להיות עושי' בשדות, דכתיב גם מזבחותם כגלים על תלמי שדי, וכיון שלא מיחו בידן חזרו להיות עושין בראשי הדרכים, שנאמר "אל כל ראש דרך בנית רמתך" וכיון שלא מיחו בידן חזרו להיות עושין בעיירות שנאמר "כי מספר עריך היו אלקיך יהודה" וכיון שלא מיחו בידן חזרו להיות עושין בחוצות שנאמר "ומספר חוצות ירושלם שמתם מזבחות לבושת" עד אימתי עד שהכניסו לבית קדשי קדשים שנאמר "סמל הקנאה הזה בביאה" מהו בביאה אמר רב אחא הא בייא בייא תותבא מפני מארי ביתא, עכ"ל.

(רבה איכה בפתחה סי' כ"ב)

כד

אפילו צדיקים גמורים נתפסים על הדור וכו' על שלא מחו ברשעים וממקדשי תחלו, ומאי ממקדשי תחלו, תני רב יוסף אל תקרי ממקדשי אלא ממקודשי, אלו בני אדם שקבלו ושקיימו את התורה כולה מאלף ועד תיו, הא למדת שאפילו צדיקים גמורים נתפסים על הדור, וכן הוא אומר והכרתי ממך צדיק ורשע, צדיק על שלא מיחה ברשע, עכ"ל. (תנחומא משפטים)

כה

אחר מתן תורה מי שיש בידו למחות ולא מיחה נענש

בתנחומא פ' ראה וז"ל: ראה אנכי נותן לפניכם זש"ה "מפי עליון לא תצא הרעות והטוב", אמר ר' אבין בשעה שעמדו ישראל לפני הר סיני נתן להם הקב"ה את התורה, באותו שעה, כל מי שחטא הקב"ה פורע ממנו, לשעבר כל מי שחוטא היה הדור משלם חטאו.

דור המבול אמרו רבותינו ז"ל הרבה כשרים היו בהן כגון נח, ונמחו עם הדור, בדור הפלגה הי' חוטאין, אפי' התינוקות משתלמים, כשעמדו ישראל בסיני ונתן להם הקב"ה את המצוות אמר לשעבר הי' הדורות לוקין על עון של אחד מהן, מכאן ואילך אין הדור לוקה על אחד, הוי מפי עליון לא תצא הרעות והטוב, עכ"ל.

הכוונה גם מי שלא הי' בידו למחות נלקה בעון חבירו. ומסיני מי שאין בידו למחות לא נענש (וע' סוטה מ"ז). (שערי חיים)

כו

הרבה כשרים היו בדור המבול ונמחו - מפני שלא מיחו

מה שכתוב בתנחומא ראה, דהרבה כשרים היו בדור כמו נח ונמחו עם הדור, הטעם שנמחו אותם הכשרים משום שלא מחו, מה שאין כן נח שמחה בהם כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה בבראשית רבה על הכתוב שנאו בשער מוכיח.

(החיד"א בחומת אנך פרשת נח)

כז

כשצריך למחות כשיש חילול השם אין חולקין כבוד לרב

יען שאהרן לא מחה במשה (במי המריבה) כי נהג בו כבוד כתלמיד לרב, ואין חולקין כבוד לרב במקום שיש חילול השם, ולא שלא מחה נלקה כיוצא בו. (מדרש תנחומא, חקת)

בעוברי עברה משום שיש סכנה בדבר, כתב הפתחי תשובה שם, בשם הבכור שור, מזה דשו רבים וכהתרא דמו להם לחנף לאשר לו שם ויד קצת אצל שום שררה או שאר תקיפות אף על גב דלא ברי הזקא, על כן תפוג תורה. ולעניות דעתי טעות גמור הוא זה ודברי מהר"י ויל לא נאמרו אלא בברי הזקא ואי לא תימא הכי בטלת לא תגורו מעקרא דודאי לא נאמר לא תגורו כי אם בדאיכא מקום לירא כמו שכתוב בנדה (דף סא), וכעין זה בשו"ת הרשב"א (הובא בביתוסף חשן המשפט יב), וכו', ושופט המומנה על ישראל לרדות העוברים ומקים לא תגורו יזכה למחצת פינחס המקנא, ורעה אליו לא תאנה, עד כאן לשון פתחי תשובה בשם בכור שור.

יט

מי שאינו מוחה - עובר על ג' לאוין

מי שרואה עוברי עברה ואינו מוחה עובר בשלשה לאוין.

(זהר הקדוש, חלק א, דף רלט:)

כ

נח היה מוחה בדור המבול לכך נקרא איש צדיק

איש כל מקום שנאמר איש צדיק ומומחה, שכל ק"כ שנה היה נוטע ארזי' וקצצן אמרו למה כדן, אמר להון כן אמר מארי דעלמא דהוא מייטא מבולא על עלמא א"ל אין איתא מבולא, לא אתא אלא על ביתי' דההוא גברא, הה"ד לפיד בוז לעשתות שאנן נכון למועדי רגל, אמר ר' אבא בר כהנא כרוז אחד עמד לי בדור המבול זה נח תמן אמרין כרוז ליה לפיד ליה בוז, שהיו מבזין עליו, והיו קוראין ליה ביזיא סבא עכ"ל. הרי שרבותינו אמרו שהי' מוחים בדורם.

כא

הקב"ה העמיד את שם ועבר שיהיו מוחין ומתריין בדורם

ברבה פרשת וירא (סי' נ"ב) על הפסוק "ויהי כאשר התעו אותי אלקים מבית אבי" וז"ל: א"ר חנין הלואי נדרוש הדין קריא בתלת אפי' וניפוק ידוי בשעה שבקשו או"ה לזדווג לי עד שאני בבית אבי נתקיים עלי הקב"ה ובשעה שבקשו אוה"ע להתעות אותי נגלה עלי הקב"ה ואמר לי לך ובשעה שבקשו אוה"ע לתעות מדרכי של הקב"ה העמיד להם שני גדולי' משל בית אבא שם ועבר והיו מתריין בהן, עכ"ל.

ובילקוט עה"פ הנ"ל (סי' צ"א) כתב וז"ל: ובשעה שבקשו אוה"ע להתעות אותי מדרכי של הקב"ה העמיד להן הקב"ה שני גדולי' משל בית אבא כגון שם ועבר והי' מתריין בהם, עכ"ל.

כב

מי שהיה בידו למחות ולא מחה הגם שלמד ולומד ושומר ועשה הרי זה בכלל ארור ונקרא רשע

למד אדם ולמד, ושומר ועשה, והיה ספק בידו למחות ולא מחה הרי זה בכלל ארור אשר לא יקים וגו' - לא למד אדם ולא עשה ולא שמר ולא למד לאחרים ולא היה ספק בידו למחות ומחה הרי זה בכלל ברוך. (ויקרא רבה כה)

כג

אם אין מוחין מיד כשרואין שעוברים עבירה בסתר מתדרדרין והולכין עד שעושים העבירה בבית קדשי הקדשים

רבי יהושע דסכנין בשם ר' לוי פתח הוי מגיעי בית בבית עד אפס מקום מי גרם למקום ליחרב על שלא הניחו מקום שלא עבדו